

Pääsihteerin

PALSTA

USKON NÄKYMÄTTÖMIIN VOIMIIN

TIMO KARJALAINEN

ÄKKISELTÄÄN voi kuulostaa kummalliselta ateistin suusta, mutta ei pitäisi. En tietenkään tarkoita mitään tonttuja tai henkiolentoja. Vaan mitä?

Palastellaan otsikko ensiksi sana kerrallaan, missä merkityksessä kutakin sanaa käytän.

Uskominen tarkoittaa tässä olemassaoloon luottamista, siinä hengessä kuin tieto määritellään todeksi uskomukseksi. En siis puhu väljemmästä toiveajattelu-uskomisesta siten kuin uskonnolliset ihmiset usein sanaa käyttävät: luottamus että jokin uskomisen kohde lopulta pelastaa kiipelistä, jos sattuu joutumaan pulaan.

Näkymätön viittaa tässä sellaiseen, mitä ihmissilmä ei havaitse.

Voima puolestaan on jotakin mikä kykenee aikaansaamaan vaikutuksia ympäristöönsä.

Voima-sanaa käytetään fysiikkassa ilmiöistä, jotka ovat lähtökohtaisesti näkymättömiä. Painovoimaa ei voi nähdä muuten kuin sen vaikutusten kautta, mutta vaikutuksia on vaikea olla huomaamatta.

Toinen nykyaikana jatkuvasti kohdattava näkymätön voima on sähkö, tieteilisemmin sähkömagnetismi. Auton akku näyttää ihan samalta olipa se ladattu täyteen tai purkautunut. Mutta näkymätön voima saa polttomootorin kampaiksi

pyörimään virta-avainta käännettäessä (tai starttinappulaa painettaessa) – siis jos akku ei ollut purkautunut.

Sähkömagnetismin pieni siivu itse asiassa sisältää sen, miten mikään ylipäättään voi olla näkyvä, nimittäin sähkömagneettisten aaltojen aallonpituusalueen suunnilleen 400 ja 700 nanometrin välissä. Ihmissilmä näkee reagoimalla noihin aaltoihin. Lyhyempiä tai pitempiä aaltoja silmä ei tunnista.

Näkemisen luonnetta ajatellen olisi-kin varsin hassu asennoituminen uskoa vain sellaisten asioiden olemassaoloon, jotka voi nähdä omin silmin. Rannalla polttaa itsensä nopeasti rapeaksi pekoniä, jos ei usko ultraviolettisäteilyyn. Ja viereiseltä huovalta raikaa musiikki radiosta noin kolmen metrin pituisten radioaaltojen tuomana, vaikkei niitä silmin näe.

Sen, että jotakin näkymätöntä ”on olemassa”, päätelemme sen näkyvistä seurauksista ja selitämme seuraukset näkymättömällä ilmiöllä. Selityksen tulee antaa kuvaus, miten ilmiö käyttäytyy erilaisissa olosuhteissa ja selityksestä seuraavien ennusteiden on osoitettava oikeiksi.

Painovoima on hyvin yksinkertaisesti käyttäytyvä ilmiö: sen suuruus on verrannollinen kappaleiden massoihin ja kääntäen verrannollinen etäisyyden neliöön. Sähkömagnetismin sääntö on hyvin samanlainen, kun vaihdetaan massan tilalle sähkömagneettinen va-

raus – erona on vain se, että sähkömagneettista varausta on kahta erilaista, ja samanlaiset hylkivät toisiaan ja erilaiset vetävät puoleensa.

Periaatteessa ei ole syytä, miksi luonnonilmiöiden pitäisi toimia yksinkertaisten sääntöjen mukaisesti. Teoriassa voisi olla ilmiö, joka noudattaa hyvin mutkikkaita sääntöjä. Tällaisen ilmiön ”kesyttäminen” voisi olla huomattavan haastavaa: hypoteesi toisensa perään kaatuisi, kun ilmiö käyttäytyisi ennusteen vastaisesti jonkin monimutkaisen sivuvaikutuksen takia, jota ei ole huomattu eristää tai vakioida koejärjestyksessä. Tällaisella ilmiöllä voisi vaikuttaa olevan ”oma tahto” ja se ”oikuttelisi” ja ”kieltäytyisi tottelemasta tutkijoita”.

Käytännössä ei-yksinkertaisesti käyttäytyviä ilmiöitä ei ole havaittu. Tällaiseen toki vedotaan hyvin usein paranormaalien kykyjen testeissä, mutta yksinkertaisin selitys on toistaiseksi aina ollut, että ilmiötä ei oikeasti ole olemassa.

Tietenkään missään nimessä en väitä, että kaikki olemassa olevat ilmiöt jo tunnetaan. Päinvastoin uusia on löytynyt aivan viime aikoinakin, kuten pimeä aine ja pimeä energia. Mikään ei olisi kiinnostavampaa kuin löytää hyvin monimutkaisesti käyttäytyvä ilmiö – joka siis kuitenkin olisi olemassa eli aiheuttaisi todennettavissa olevia vaikutuksia.

Tarkkaillaan ilmiöitä, ja varotaan ultraviolettisäteilyä kevähangilla!

